

אמר כן. באו כל בני העיר. אמר לו רבי יהודה, כלם ראשי ישיבות. אמר לו, ואם יש מי שלא נאה לו לשבת כאן - שיקום וילך.

קם רבי אבא והכדיל מהם עשרה שיקבלו ממנו. אמר להם, שבו עם האיש הגדול הזה, ואני והם נקבל למחר ונשב עמו. הלכו. ואותם עשרה שישבו עמו לשבו [אותם עשרה] ולא אמר כלום. אמרו לו, אם רצונו של מר, נקבל פני שכינה. אמר להם, והרי רבי אבא אינו כאן. שלחו לו וכא.

פתח ואמר, וה' פקד את שרה כאשר אמר, מה השנוי שהיה כאן? הנה לו לומר, וה' זכר את שרה, כמו שאמר (בראשית ל) ויזכר אלהים את רחל, שאין פקידה אלא על מה שהיה בפתחלה. אלא בהתחלה היה, שפתוב שוב אשוב אליך כעת חיה, ועל אותו ענין נאמר שפקד עכשו, משמע שפתוב כאשר אמר. שאלמלא לא נאמר כאשר אמר, שיאמר זכירה. אבל פקד - אותו דבר שאמר למועד אשוב אליך.

אחר כך אמר כך, צדיק זה שזוכה לעלות לאותו כבוד עליון, דמותו נחזקת בכסא כבודו, וכן לכל צדיק וצדיק דמותו למעלה כמו שהיה למטה להבטיח לאותה נשמה קדושה. וזהו שאמר רבי יוחנן, מה זה שפתוב (חבוקק א) שמש ירח עמד זבלה? שזוהרים גוף ונשמה שעומדים בגן הקדוש העליון שלמעלה כדמות שהיה עומד בארץ, ואותה דמות נזוגית הנאת הנשמה, ואותה העתידה להתלבש בעצם זהו שנשארה בארץ, והאדמה תעבר ממנה וטופלת את הזקמה החוצה, וזהו שנקרא קדושה.

תקרוכתא לאורייתא הוא דעבדו, ולא יקבלו מנך כלום, אמר ליה ולא מקבלי מלי דאורייתא, אמר אין. אתו כל בני מאתא. אמר ליה רבי יהודה בלהון מארי מתיבתא, אמר ליה, ואי אית מאן דלא יאות למיתב הקא ליקום וליזיל.

קם רבי אבא ואבדיל מניהו עשרה די יקבלון מניה, אמר להו יתיבו בהדי גברא רבא דנא, ואנא ואנון נקבל למחר ונתיב עמיה. אזלו. ואנון עשרה דאשתארו עמיה יתיבו (אנון עשרה) ולא אמר כלום, אמרו ליה אי רעותיה דמר נקבל אפי שכינתא. אמר להו והא רבי אבא לית הקא, שדרו בהדיה ואתא.

פתח ואמר וי' פקד את שרה כאשר אמר. מאי שנויא הנה הקא, הנה ליה למימר וי' זכר את שרה כמה דאמר (בראשית ל) ויזכר אלהים את רחל. דאין פקידה אלא על מה דהנה בפקדמיתא. אלא בפקדמיתא הנה, דכתיב שוב אשוב אליך כעת חיה, ועל אותו ענין נאמר שפקד עכשו, משמע דכתיב כאשר אמר, דאלמלא לא נאמר כאשר אמר לימא זכירה, אבל פקד הוה מלה דאמר למועד אשוב אליך.

לבתר אמר הכי, האי צדיק דזכי למיסק להווא יקר עלאה, דיוקניה מתפתח בכרסי יקריה, וכן לכל צדיק וצדיק דיוקניה לעילא פד הנה לתתא לאבטתא לההיא נשמתא קדישא.

והיינו דאמר רבי יוחנן, מאי דכתיב, (חבוקק א) שמש ירח עמד זבלה, דזתרון גופא ונשמתא דקיימין באדרא קדישא עלאה דלעילא בדיוקנא דהנה קאים בארעא, וההיא דיוקנא מתזנא הנאת נשמתא, וההיא עתידה להתלבש בהאי גרמא דאשתאר בארעא, וארעא מתעבר מניה וטפל טיניה לברא, ודא הוא דאתקרי קדושה.

וְכַשֵּׁנוּמְדַת אוֹתָהּ הַדְּמוּת הַהִיא
שְׁלֹמֶעֱלָה, בָּאָה בְּכָל חֹדֶשׁ
לְהַשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתוּב (ישעיה סו) וְהִיָּה
מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ. וְהוּא מִבְּשׂוֹר לִיָּה וְאָמַר
לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ, לְהֵהוּא זְמַן דְּעַתִּיד לְאַחֲזֵא מִיתָא
עַד דְּאַתְּפַקֵּדָת לְהֵהוּא זְמַנָּא כְּמָה דְּאַתְּבְּשׂוֹר הָדָא הוּא
דְּכְתִיב וַיִּי פָקֵד אֶת שָׂרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר. וְהֵהוּא יוֹמָא דְחֵדִּי
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבְדוֹי הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים קד)
יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אַבָּא גִימָא לֶן מַר עַל פְּרֻשְׁתָּא לְבִתְרָא, אָמַר
יָאוּת לְכוּן לְמַפְתַּח פְּרֻשְׁתָּא דָּא. פְּתַח וְאָמַר וְיָהִי
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וְגו' וְיֵאמֹר
קַח נָא אֶת בְּנֶךָ אֶת יִחִידְךָ אֲשֶׁר אֶהְבֶּת וְגו'. הִכָּא
אֵית לְאַסְתַּפְּלָא הַאי אוּמְנָא דְאַפִּיק כְּסָפָא מִמְּקוֹרָא
דְאַרְעָא, מָאי עֲבִיד.

בְּקַדְמִיתָא מְעִיל לִיָּה בְּנוֹר דְלִיק עַד דְנִפִּיק מִגִּיָּה כָּל
זוּהֵמָא דְאַרְעָא, וְהָא אֲשַׁתְּאַרְת כְּסָפָא אָבֵל
לֹא כְּסָפָא שְׁלִימְתָא, לְבִתְרָא מָאי עֲבִיד, מְעִיל לִיָּה בְּנוֹרָא
כְּדִבְקִדְמִיתָא וּמִפִּיק מִגִּיָּה סְטִיפִי כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (משלי
כה) הֲגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף וְגו' וְכִדִּין הוּא כְּסָפָא שְׁלִימְתָא
כְּלָא עֲרֻבּוּבָא.

כְּךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעִיל הַאי גוּפָא תַּחוּת אַרְעָא עַד
דְּמִתְרַקֵּב כּוּלִיָּה וְנִפִּיק מִגִּיָּה כָּל זוּהֵמָא בִישָׂא,
וְאַשְׁתָּאֵר הַהוּא תְרוּוד רְקֵב וְאַתְבְּנִי גוּפָא מִגִּיָּה, וְעַד פְּעִין
הוּא גוּפָא לֹא שְׁלִים.

לְבִתְרָא הַהוּא יוֹמָא רַבָּא דְכְתִיב, (זכריה יד) וְהִיָּה יוֹם אֶחָד
הוּא יוֹדֵעַ לִיָּי לֹא יוֹם וְלֹא לִלְיָה, מִתְטַמְרֵן כְּלָהוּ
בְּעַפְרָא כְּדִבְקִדְמִיתָא מִן קִדְם דְּחִילוּ וְתַקִּיפוּ דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה ב) וּבָאוּ בְּמַעְרוֹת
צְרִים וּבְמַחְלוֹת עֶפְרָא מִפְּנֵי פַחַד יְיָ וּמִתְדַר גְּאוּנוּ וְגו'.

וְנִפִּיק נְשַׁמְתִּיָּהוּ וּמִתְעַפֵּל הַהוּא תְרוּוד רְקֵב וְאַשְׁתָּאֵר
הוּא. זְהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה ב) וּבָאוּ בְּמַעְרוֹת צְרִים וּבְמַחְלוֹת עֶפְרָא

וְכַשֵּׁנוּמְדַת אוֹתָהּ הַדְּמוּת הַהִיא
שְׁלֹמֶעֱלָה, בָּאָה בְּכָל חֹדֶשׁ
לְהַשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתוּב (ישעיה סו) וְהִיָּה
מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ. וְהוּא מִבְּשׂוֹר מִבְּשׂוֹר
לוֹ וְאוּמַר, לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ.
לְאוּתוֹ זְמַן שְׁעַתִּיד לְהַחֲיוֹת
מֵתִים עַד שְׁתַּפְּקֵד לְאוּתוֹ זְמַן
כְּמוֹ שְׁהַתְּבַשְׂרָה. זְהוּ שְׁכַתוּב וְהוּא
פָקֵד אֶת שָׂרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר. וְאוּתוֹ
יוֹם שְׁיִשְׂמַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּמַעֲשָׂיו, זְהוּ שְׁכַתוּב (תהלים קד)
יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, יֵאמֹר לְנוּ מַר
עַל הַפְּרֻשָּׁה שְׂאַחַר כְּךָ. אָמַר, זְפָה
לְכֶם לְפַתַּח פְּרֻשָּׁה זוּ. פְּתַח
וְאָמַר, וְיָהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְהָאֵלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וְגו',
וְיֵאמֹר קַח נָא אֶת בְּנֶךָ אֶת יִחִידְךָ
אֲשֶׁר אֶהְבֶּת וְגו'. כָּאֵן יֵשׁ
לְהַתְּבוּנָן, הָאֵמֵן הִזָּה שְׁמוּצִיא
כְּסָף מִמְּקוֹר הָאֲרֵץ, מָה עוֹשָׂה?
בְּתַחֲלָה מְכַנִּיס אוֹתוֹ לְאַש
דוֹלְקָת עַד שְׁמוּצִיא מִמְּנוּ אֶת כָּל
הַזְּהֵמָה שֶׁל הָאֲרֵץ, וְהָרִי נִשְׂאָר
כְּסָף, אָבֵל לֹא כְּסָף שְׁלִים. אַחַר
כְּךָ מָה עוֹשָׂה? מְכַנִּיס אוֹתוֹ בְּאַש
כְּבַתְּחִלָּה וּמוּצִיא מִמְּנוּ סִיגִים,
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (משלי כה) הֲגוּ סִיגִים
מִכֶּסֶף וְגו', וְאֵז הוּא כְּסָף שְׁלִים
לְלֹא עֲרֻבּוּבָה.

כְּךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַנִּיס אֶת
הַגִּיָּה הִזָּה תַּחַת הָאֲרֵץ, עַד שְׁכָלוּ
נְרַקֵּב וְיִצְאָה מִמְּנוּ כָּל הַזְּהֵמָה
הַרְעָה, וְנִשְׂאָר אוֹתוֹ תְרוּוד רְקֵב
וְנִבְנָה מִמְּנוּ הַגִּיָּה, וְעַד עַכְשָׁו
הוּא גוּף לֹא שְׁלִים.

אַחַר אוֹתוֹ יוֹם הַגְּדוּל, שְׁכַתוּב
(זכריה יד) וְהִיָּה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ
לְה' לֹא יוֹם וְלֹא לִלְיָה, מִסְתַּרִים
כָּלֶם בְּעַפְרָא כְּמוֹ בְּתַחֲלָה מִלְּפָנֵי
פַּחַד וְהַחֲזִיק שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
מִפְּנֵי פַחַד ה' וּמִתְדַר גְּאוּנוּ וְגו'.